

1. a)

1. $\langle 1 \rangle \neg (\diamond(P \vee \diamond \square \square P) \rightarrow \diamond P)$ 2. $\langle 1 \rangle \diamond(P \vee \diamond \square \square P)$ 3. $\langle 1 \rangle \neg \diamond P$ 4. $\langle 1, 2 \rangle P \vee \diamond \square \square P$ 5. $\langle 1, 2 \rangle \neg P$ 6. $\langle 1, 2 \rangle P$ (4)		7. $\langle 1, 2 \rangle \diamond \square \square P$ (4) 8. $\langle 1, 2, 3 \rangle \square \square P$ (7) 9. $\langle 1, 2, 3 \rangle \square P$ (8) (refleksiivisyys) 10. $\langle 1, 2, 3 \rangle P$ (9) (refleksiivisyys) 11. $\langle 1, 2, 3 \rangle \neg P$ (3) (transitiivisuus)
$\otimes$		$\otimes$

b)

1. $\langle 1 \rangle \neg \diamond (\diamond P \rightarrow \square (\diamond P \vee P))$
  2. $\langle 1 \rangle \neg (\diamond P \rightarrow \square (\diamond P \vee P))$ (1) (refleksiivisyys)
  3. $\langle 1 \rangle \diamond P$ (2)
  4. $\langle 1 \rangle \neg \square (\diamond P \vee P)$ (2)
  5. $\langle 1, 2 \rangle \neg (\diamond P \vee P)$ (4)
  6. $\langle 1, 2 \rangle \neg \diamond P$ (5)
  7. $\langle 1, 2 \rangle \neg P$ (5)
  8. $\langle 1, 2 \rangle \neg (\diamond P \rightarrow \square (\diamond P \vee P))$ (1)
  9. $\langle 1, 2 \rangle \diamond P$ (8)
  10. $\langle 1, 2 \rangle \neg \square (\diamond P \vee P)$ (8)
  11. $\langle 1, 2, 3 \rangle P$ (9)
  12. $\langle 1, 2, 3 \rangle \neg P$ (6)
- $\otimes$

c)

1. $\langle 1 \rangle \neg \Box (\Box (\Box P \wedge Q) \rightarrow \Diamond \Box \Diamond \Diamond (P \vee Q))$
  2. $\langle 1, 2 \rangle \neg (\Box (\Box P \wedge Q) \rightarrow \Diamond \Box \Diamond \Diamond (P \vee Q))$ (1)
  3. $\langle 1, 2 \rangle \Box (\Box P \wedge Q)$ (2)
  4. $\langle 1, 2 \rangle \neg \Diamond \Box \Diamond \Diamond (P \vee Q)$ (2)
  5. $\langle 1 \rangle \Box P \wedge Q$ (3) (symmetrisyys)
  6. $\langle 1 \rangle \Box P$ (5)
  7. $\langle 1 \rangle Q$ (5)
  8. $\langle 1 \rangle \neg \Box \Diamond \Diamond (P \vee Q)$ (4) (symmetrisyys)
  9. $\langle 1, 3 \rangle \neg \Diamond \Diamond (P \vee Q)$ (8)
  10. $\langle 1 \rangle \neg \Diamond (P \vee Q)$ (9) (symmetrisyys)
  11. $\langle 1, 3 \rangle \neg (P \vee Q)$ (10)
  12. $\langle 1, 3 \rangle \neg P$ (11)
  13. $\langle 1, 3 \rangle \neg Q$ (11)
  14. $\langle 1, 3 \rangle P$ (6)
- ⊗

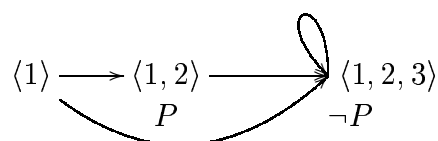
d)

1. $\langle 1 \rangle \neg (\Box P \rightarrow \Diamond ((P \rightarrow \Box Q) \rightarrow Q))$
2. $\langle 1 \rangle \Box P$ (1)
3. $\langle 1 \rangle \neg \Diamond ((P \rightarrow \Box Q) \rightarrow Q)$ (1)
4. $\langle 1, 2 \rangle P$ (2) (sarjallisuus)
5. $\langle 1, 2 \rangle \neg ((P \rightarrow \Box Q) \rightarrow Q)$ (3)
6. $\langle 1, 2 \rangle P \rightarrow \Box Q$ (5)
7. $\langle 1, 2 \rangle \neg Q$ (5)
8. $\langle 1, 2 \rangle \neg P$ (6) | 9. $\langle 1, 2 \rangle \Box Q$ (6)
- ⊗ | 10. $\langle 1, 2, 3 \rangle Q$ (9) (sarjallisuus)
- | 11. $\langle 1, 2, 3 \rangle \neg ((P \rightarrow \Box Q) \rightarrow Q)$ (3) (transitiivisuus)
- | 12. $\langle 1, 2, 3 \rangle P \rightarrow \Box Q$ (11)
- | 13. $\langle 1, 2, 3 \rangle \neg Q$ (11)
- | ⊗

Systemaattiseen **K4**-tauluun muodostuu ääretön haara, joten taulua ei saada koskaan valmiiksi. Koska tämä ääretön haara ei ole suljettu, seuraa, että lause $\Diamond P \rightarrow \Diamond \Box P$ ei ole **K4**-pätevä.

Huomataan, että lauseet $\neg P$ ja $\neg \Box P$ toistuvat taulussa prefikseillä $\langle 1, 2, 3 \rangle$, $\langle 1, 2, 3, 4 \rangle$ ja $\langle 1, 2, 3, 4, 5 \rangle$. Siten näitä prefiksejä vastaavissa vastamallin maailmoissa pätevät täsmälleen samat lauseet. Äärellinen vastamalli voidaan nyt yrittää muodostaa samastamalla kaikki nämä maailmat yhdeksi maailmaksi ja tarkistamalla, onko näin saatu malli lauseen **K4**-pätevyyden vastamalli. Kun tämä tehdään ja huolehditaan siitä, että transitiivisuusehto pysyy voimassa, saadaan malli

Nähdään, että lause $\Diamond P$ toteutuu mallin maailmassa $\langle 1 \rangle$, mutta lause $\Diamond \Box P$ ei toteudu tässä maailmassa. Siten malli on vastamalli tehtävän lauseen **K4**-pätevyydelle.

3.

1.	$\langle 1 \rangle \neg ((\Diamond P \rightarrow \Diamond \Diamond P) \wedge \neg P)$		
2.	$\langle 1 \rangle \neg (\Diamond P \rightarrow \Diamond \Diamond P)$	(1)	3.
6.	$\langle 1 \rangle \Diamond P$	(2)	4.
7.	$\langle 1 \rangle \neg \Diamond \Diamond P$	(2)	5.
8.	$\langle 1, 2 \rangle P$	(6)	$\otimes$
9.	$\langle 1, 2 \rangle \neg \Diamond P$	(7)	
10.	$\langle 1, 2 \rangle \Box \neg P \rightarrow \neg P$	(GP)	
11.	$\langle 1, 2 \rangle \neg \Box \neg P$	(10)	12.
13.	$\langle 1, 2, 3 \rangle \neg \neg P$	(11)	$\otimes$
14.	$\langle 1, 2, 3 \rangle P$	(12)	
15.	$\langle 1, 2, 3 \rangle \neg P$	(9)	